

คู่มือการปฏิบัติงาน การจัดการข้อร้องเรียน ที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา

ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

คำนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นศาสนูปถัมภกมาไม่น้อยกว่า 800 ปี จนอาจกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีอยู่คู่ควบคู่สังคมไทย และประเทศไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทยในการดำเนินชีวิตของคนไทยล้วนแต่มีอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา

ปัจจุบันมีบุคคลและกลุ่มบุคคลอาศัยช่องทางศรัทธาของชาวพุทธปลอมบวชเข้ามาเพื่อลบล้างการะบ้าง เพื่อสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนาโดยตรงบ้าง ทำให้พุทธศาสนิกชนบุคคลบางกลุ่มเกิดความเข้าใจว่าเป็นพฤติกรรมของพระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนา หากผู้มีศรัทธาไม่มั่นคง เพราะขาดปัญญาแยกแยะก็จะทำให้หมดศรัทธาในพระรัตนตรัย เพราะเห็นว่า พระภิกษุสามเณร ผู้เป็นศาสนบุคคลไม่สามารถเป็นเนื้อนาบุญได้ ผลสุดท้ายก็จะเบี่ยงหนีต่อศาสนบุคคลจนไม่สามารถให้การอุปถัมภ์บำรุง พระภิกษุสามเณรผู้มีศีลก็จะไม่สามารถดำรงอยู่ในศีลบรรพพระพุทธศาสนาได้ต่อไป ศาสนทายาทก็จะสูญสิ้นไปในที่สุด

การจัดการข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา เพื่อความมั่นคงต่อพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการรับเรื่องร้องเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือหาทางเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จำต้องมีแนวทางที่ชัดเจน เช่น ช่องทางการแจ้งข่าวการร้องเรียน วิธีการแก้ปัญหาและการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา จึงได้มอบหมายให้นายสาโรจน์ กาลศิริศิลป์ นักวิชาการศาสนาชำนาญการ และคณะรวบรวมเรียบเรียงคู่มือการปฏิบัติงานการจัดการข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา หวังว่าคู่มือการปฏิบัติงานเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนางานคุ้มครองพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพสืบไป

ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
บทนำ	3
- รายละเอียดคู่มือการปฏิบัติงาน การจัดการข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบ ต่อพระพุทธศาสนา	5
- วัตถุประสงค์	5
- ขอบเขต	5
- คำจำกัดความ	5
- ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Flowchart)	11
- เอกสารอ้างอิง	13
- แบบฟอร์มที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	15
- แบบฟอร์มที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	25
ภาคผนวก	26
แผนงานรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ช่องทางการแจ้งเบาะแสและร้องเรียน- เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา พ.ศ.2553	
แบบสอบถามความคิดเห็น	
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์- ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535)	
ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ.2537	
คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องห้ามพระภิกษุ-สามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ.2538	
คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องควบคุมการเรียไร พ.ศ.2539	

บทนำ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐ โดยการทำนุบำรุง ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์คุ้มครองและส่งเสริมการพัฒนางานพระพุทธศาสนา ดูแลรักษาจัดการศาสนสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาบุคลากรทางศาสนา

วิสัยทัศน์ พระพุทธศาสนามีความเจริญมั่นคง พุทธศาสนิกชนเข้มแข็ง มีความสุขด้วยหลักพุทธธรรม ส่งเสริมศีลธรรม คำจูนสังคม

พันธกิจ ให้การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริมการเผยแผ่หลักธรรมให้ประชาชนนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้จริง

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา
2. การนำหลักธรรมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชีวิตและสังคม

สำหรับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลอาจารย์ของพระสงฆ์ที่ละเมิดพระธรรมวินัยที่กำหนดไว้ได้แก่

1. การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
2. รับสนองงาน ประสานงาน และถวายเป็นการสนับสนุนกิจการและการบริหารการปกครองคณะสงฆ์

เมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยคณะสงฆ์และรับสนองงาน ประสานงาน และถวายเป็นการสนับสนุนกิจการและการบริหาร การปกครองคณะสงฆ์ จึงจะต้องดำเนินการภายใต้กรอบพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ในส่วนของการปกครองคณะสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลอาจารย์ของพระสงฆ์ที่ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย โดยดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ดังกล่าว รวมทั้ง

ดำเนินการสนองงานการปกครองคณะสงฆ์ตามที่มหาเถรสมาคมได้ตรากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศ โดยที่ไม่ขัดแย้งกับข้อกฎหมายและหลักพระธรรมวินัย ทั้งนี้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งมีโครงสร้างตามสายบังคับบัญชา ตั้งแต่เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล จนถึงระดับเจ้าอาวาส ซึ่งถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการที่จะเป็นผู้ควบคุมดูแลอาจารย์พระสงฆ์ที่ละเมิดพระธรรมวินัยหรือกฎหมาย โดยได้ตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2521) ว่าด้วยการลงนิคหกรรม และกฎหมายมหาเถรสมาคมฉบับที่ 23 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย รวมทั้งควบคุมดูแลอาจารย์ของพระสงฆ์ที่ละเมิดพระธรรมวินัย การระงับอธิกรณ์ (ความผิด) นิคหกรรม (การลงโทษ) โดยออกระเบียบ อำนาจหน้าที่ของเจ้าคณะปกครองแต่ละระดับชั้นในการตรวจสอบ ควบคุม ดูแล การสร้างมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งระงับอธิกรณ์และลงนิคหกรรมแก่พระสงฆ์ที่ละเมิดพระธรรมวินัยตามกฎหมายนิคหกรรม ฉบับที่ 16 ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะมีหน้าที่รับสนองงานถวายคำแนะนำ

ด้วยตระหนักถึงการสนองงานคณะสงฆ์และรัฐให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน/มาตรฐานงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติและผู้รับบริการมั่นใจได้ว่า การให้บริการและการรับบริการเป็นไปอย่างถูกต้อง เป็นธรรม โปร่งใส มุ่งผลประโยชน์ของชาติ และประชาชนเป็นสำคัญ

รายละเอียดคู่มือปฏิบัติงาน การจัดการข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา

คู่มือการปฏิบัติงาน การจัดการข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาของ
ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
มีเนื้อหาสาระรายละเอียด ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงาน
2. เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุด และมีมาตรฐาน
เดียวกัน
3. เพื่อให้ผู้รับบริการมีความมั่นใจว่าจะได้รับการบริการที่ถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม

2. ขอบเขต

คู่มือการปฏิบัติงานการจัดการข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาเล่มนี้
ครอบคลุมตั้งแต่การรับเอกสารข้อร้องเรียน การตรวจสอบเอกสารหลักฐานการร้องเรียน การวิเคราะห์
ข้อร้องเรียน การสรุปข้อร้องเรียนถวายเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ที่เกี่ยวข้องทราบ และดำเนินการจัดการ
ข้อร้องเรียน การติดตามผลการพิจารณาของเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ ตลอดจนการแจ้งให้
ผู้ยื่นคำร้อง หรือข้อร้องเรียนทราบ

3. คำจำกัดความ

มหาเถรสมาคม เป็นองค์กรสูงสุดทางการปกครองของคณะสงฆ์ไทย บริหารงานในรูป
คณะกรรมการ ประกอบด้วย สมเด็จพระสังฆราช ทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการโดยตำแหน่ง
สมเด็จพระราชาคณะทุกรูปเป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่ง และพระราชาคณะซึ่งสมเด็จพระสังฆราช
ทรงแต่งตั้งมีจำนวนไม่เกินสิบสองรูป เป็นกรรมการ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทำหน้าที่สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม ปกครอง
และกำหนดการบรรพชาสามเณร ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่
การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ รวมถึงรักษาหลักพระธรรมวินัยของ
พระพุทธศาสนา

พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ได้แก่ เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

พระภิกษุที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นพระสังฆาธิการได้ จะต้องมีความประพฤติเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย สุขภาพร่างกายแข็งแรง และไม่เคยถูกลงโทษมาก่อน

เจ้าคณะใหญ่ หมายถึง เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ มีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตของตน เช่น เจ้าคณะใหญ่หนกลาง ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 1 ภาค 2 ภาค 3 ภาค 13 ภาค 14 และภาค 15

เจ้าคณะภาค หมายถึง เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ ที่มีอำนาจหน้าที่ปกครองในภาคของตน เช่น เจ้าคณะภาค 1 ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ 4 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ

เจ้าคณะจังหวัด หมายถึง เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร และเจ้าคณะจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ปกครองในเขตจังหวัดของตน

เจ้าคณะอำเภอ หมายถึง เจ้าคณะเขตในกรุงเทพมหานคร และเจ้าคณะอำเภอในจังหวัดนอกกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอของตน

เจ้าคณะตำบล หมายถึง เจ้าคณะแขวงในกรุงเทพมหานคร และเจ้าคณะตำบลในจังหวัดนอกกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตตำบลของตน

เจ้าอาวาส คือ ผู้ปกครองดูแลอำนวยความสะดวกทุกอย่างเกี่ยวกับวัด กฎหมายกำหนดให้วัดหนึ่งมีเจ้าอาวาสรูปหนึ่ง แต่จะมีรองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาสได้หลายรูปตามควรแก่ฐานะของวัด เจ้าอาวาสเป็นพระสังฆาธิการ และเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานเช่นกัน

พระอุปัชฌาย์ หมายถึง พระภิกษุผู้ได้รับแต่งตั้ง ให้มีหน้าที่เป็นประธานและรับผิดชอบในการให้บรรพชาอุปสมบท ตามกฎหมายเถรสมาคม พระอุปัชฌาย์ มี ๒ ประเภท คือ พระอุปัชฌาย์สามัญ ได้แก่พระอุปัชฌาย์ที่ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าคณะใหญ่ และพระอุปัชฌาย์วิสามัญ ได้แก่ พระอุปัชฌาย์ที่ได้รับแต่งตั้งจากสมเด็จพระสังฆราช

พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งพระอุปัชฌาย์ต้องเป็นเจ้าอาวาสมีพรรษาเกิน 10 เป็นเปรียญหรือนักธรรมชั้นเอก มีความรู้ความสามารถทำอุปสมบทกรรมให้ถูกต้องตามพระวินัย และระเบียบแบบแผนของคณะสงฆ์

พระวินยาศึกษา หมายถึง พระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าคณะจังหวัด ให้เป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนการปกครองของเจ้าอาวาส และเจ้าคณะปกครองสงฆ์ เพื่อความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์

พระวินยาศึกษามีหน้าที่ตรวจตรา ชี้แจง แนะนำ ให้พระภิกษุสามเณรในจังหวัด หรือที่เข้ามาในจังหวัด ปฏิบัติให้ชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน โดยประสานกับเจ้าหน้าที่ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

องค์การศาสนาที่ทางราชการรับรอง

องค์การศาสนาที่ทางราชการรับรองฐานะ ให้เผยแพร่ศาสนาในประเทศไทยได้ ได้แก่ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์

รัฐบาลได้ให้ความอุปถัมภ์แก่องค์การศาสนาต่าง ๆ โดยมีกรมการศาสนาเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน คอยอำนวยความสะดวกในด้านการปฏิบัติพิธีกรรม การเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศของผู้เผยแพร่ศาสนาชาวต่างประเทศ การขออนุญาตต่อวีซ่าเข้าเมือง การบูรณะซ่อมแซมศาสนสถาน ให้อยู่ในสภาพมั่นคงถาวร เป็นต้น

อธิกรณ์

อธิกรณ์ คือเหตุโทษเรื่องราวที่เกิดขึ้นแก่ภิกษุสงฆ์จะต้องดำเนินการแก้ไขมี 4 อย่าง คือ

1. เกียวกัณหา ใช้ธรรมวินัยหรือไม่ใช้ธรรมวินัย เรียกว่า วิวาทาธิกรณ์
2. กล่าวหากันด้วยอาบัติ เรียกว่า อนุวาทาธิกรณ์
3. การแก้ตัวให้พ้นอาบัติ เรียกว่า อาปัตตาทิกรณ์
4. กิจธุระต่าง ๆ ที่สงฆ์จะต้องทำ เรียกว่า กิจจาธิกรณ์

อาบัติ

อาบัติ คือโทษที่เกิดจากการล่วงละเมิดพระธรรมวินัย มี 7 อย่าง คือ

1. ปาราชิก
2. สังฆาทิเสส
3. ฤทธัจจย
4. ปาจิตตีย์
5. ปาฏิเทสนียะ
6. ทุกกฏ
7. ทุพภาสิต

อาบัติร้ายแรง คือ ปาราชิก ต้องขาดจากความเป็นพระ แม้อาบัติไม่ถึงปาราชิก แต่ถ้าประพฤติผิดพระวินัยอยู่เนื่อง ๆ จนถึงขั้นเสื่อมศรัทธา ชาวบ้านติเตียน คณะสงฆ์ก็สั่งให้สึกออกจากความเป็นพระได้

นิคหกรรม

นิคหกรรม คือการลงโทษพระภิกษุตามพระธรรมวินัย มี 6 อย่าง คือ

1. ตัซชะนียกรรม คือกรรมอันสงฆ์พึงทำแก่ภิกษุผู้ควรชู โดยสงฆ์ตำหนิโทษภิกษุผู้ก่อความไม่สงบขึ้นในสงฆ์
2. นิยสกรรม คือนิคหกรรมที่สงฆ์ทำแก่ภิกษุผู้มีอาบัติมาก หรือประพฤติตนไม่สมควรได้แก่การถอดยศ
3. ปัพพชนียกรรม คือการขับไล่ออกจากหมู่หรือไล่ออกจากวัด
4. ปฎิสารณียกรรม คือการที่สงฆ์ลงโทษให้ภิกษุไปขอขมาคฤหัสถ์ กรณีที่ไปต่อว่าคฤหัสถ์ในเรื่องไม่จริง
5. อุกเขปนียกรรม คือการลงโทษสงฆ์ที่ไม่ยอมรับความผิด โดยตัดสิทธิ์บางอย่างชั่วคราว
6. ตัสสปาปยสิกากรรม คือการลงโทษภิกษุผู้เป็นจำเลยให้การกลับไปกลับมา

เจ้าพนักงาน หมายถึง บุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมาย กล่าวคือ ในการแต่งตั้งนั้นมีกฎหมายระบุถึงวิธีแต่งตั้งไว้ และมีการแต่งตั้งถูกต้องตามกฎหมายที่ระบุไว้ พระสังฆาธิการทุกระดับก็เป็นเจ้าพนักงาน

การบันทึกถ้อยคำ หมายถึง การบันทึกปากคำพระสังฆาธิการและพระภิกษุที่ประพฤติ ไม่
เอื้อเพื่อต่อพระธรรมวินัย และฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ คำสั่ง ทางการปกครองคณะสงฆ์

ข้อร้องเรียน หมายถึง การร้องเรียนกล่าวโทษพระสังฆาธิการ พระภิกษุที่ประพฤติ
ไม่เอื้อเพื่อต่อพระธรรมวินัย และฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ คำสั่ง ทางการปกครองคณะสงฆ์ และการบ่อน
ทำลายพระพุทธศาสนา

ไวยาวัจกร คือ ผู้ทำกิจธุระแทนสงฆ์ หมายถึง คฤหัสถ์ผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่เบิกจ่าย
นิตยภัต และจะมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาจัดการทรัพย์สินของวัดได้ ตามที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็น
หนังสือ

คฤหัสถ์ผู้ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าอาวาสเป็นไวยาวัจกร ถือเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย โดย
เจ้าอาวาสจะแต่งตั้งไวยาวัจกรคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

พนักงานศาสนการ หมายถึง เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติผู้ดูแลรักษา
จัดการเกี่ยวกับศาสนสมบัติของพระศาสนา โดยได้รับเงินเดือนจากงบประมาณศาสนสมบัติกลาง
การคัดเลือกบรรจุบุคคลเข้าเป็นพนักงานศาสนการ การแต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง
การจ้างให้ออก เลิกจ้าง พนักงานศาสนการทุกชั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคม

4. ความรับผิดชอบ

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีหน้าที่สนองงานคณะสงฆ์ให้การอุปถัมภ์
คุ้มครองพระพุทธศาสนา และลงนามถวายเรื่องร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาต่อเจ้าคณะ
ผู้ปกครองสงฆ์

ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม สอนองงานคณะสงฆ์ ตรวจสอบความถูกต้อง
พร้อมลงนามเสนอเรื่องร้องเรียนพระภิกษุสามเณร ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ผู้อำนวยการส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา ตรวจสอบความถูกต้องเรื่องร้องเรียนที่มี
ผลกระทบต่อพุทธศาสนา และตรวจตราพระภิกษุสามเณรที่มีอาจไม่สมควรแก่สมณวิสัย

เจ้าหน้าที่ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา มีหน้าที่จัดการข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อ
พระพุทธศาสนา โดยประสานกับเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ พระวินยาธิการ เพื่อดำเนินการลงนิคหกรรม
และตรวจตราพระภิกษุสามเณรที่มีอาจไม่สมควรแก่สมณวิสัย

รายชื่อเจ้าหน้าที่ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา

ข้าราชการ

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง	เบอร์โทรศัพท์	หมายเหตุ
1	นายวิชัย ธรรมเจริญ	นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ	081-8503198	
2	นายสุชาติ เป้าม่วงค์	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ	081-9813485	
3	นายสาโรจน์ กาลศิริศิลป์	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ	081-4318249	
4	นายณัฐกิตติ์ ไชยวรรณรัตน์	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ	081-8150124	

พนักงานศาสนการ

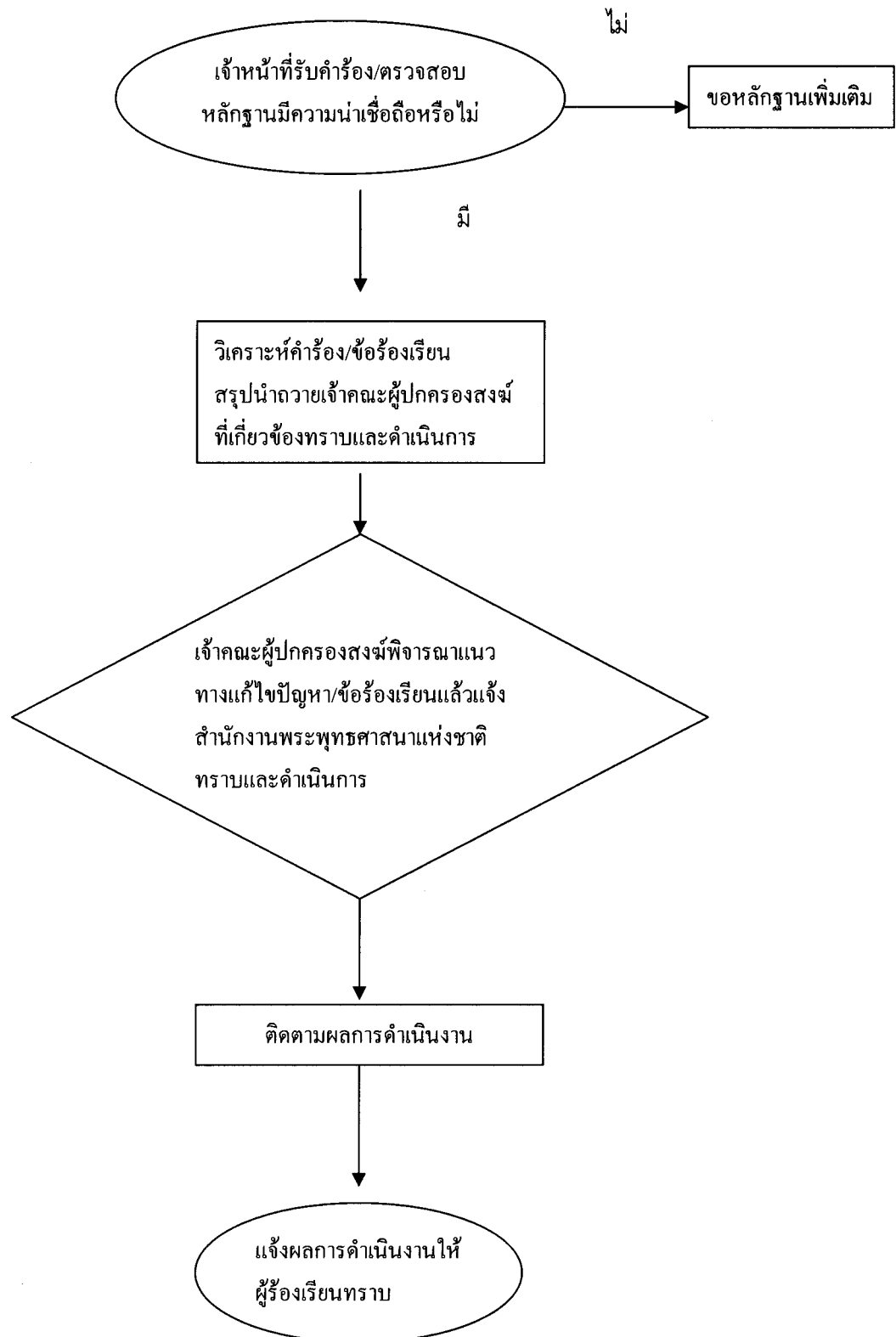
ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง	เบอร์โทรศัพท์	หมายเหตุ
1	นายสุบิน บุญมาแย้ม	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ	089-1144945	
2	นายราเชษฐ์ ผึ้งสุข	เจ้าพนักงานการศาสนาชำนาญงาน	086-7840472	
3	นายธรรมรัตน์ แย้มขจร	เจ้าพนักงานการศาสนาปฏิบัติงาน	089-7725238	
4	นายอมรพรรณ บำรุงผล	เจ้าพนักงานการศาสนาชำนาญงาน	081-7014108	
5	นายสำเร็จ ปานนุ้ย	เจ้าพนักงานการศาสนาชำนาญงาน	089-9205030	
6	นางนันทภรณ์ ทองพันธุ์	เจ้าพนักงานการศาสนาชำนาญงาน	081-2575114	
7	นางภัทราพร บัวแก้ว	เจ้าพนักงานการศาสนาปฏิบัติงาน	081-2564790	
8	นายวิภาค ล้อมเล็ก	เจ้าพนักงานการศาสนาปฏิบัติงาน	081-9301795	
9	นายสุริยา สุตะโท	เจ้าพนักงานการศาสนาปฏิบัติงาน	089-7634810	
10	นายสงคราม ไชยนาม	เจ้าพนักงานการศาสนาปฏิบัติงาน	089-1477106	
11	นางคชาภรณ์ คำสอนทา	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ	081-9317860	
12	นายธีรพงศ์ พังเร็ว	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ	081-8806944	
13	นางภนิดา หมอนสุวรรณ	เจ้าพนักงานการศาสนาชำนาญงาน	089-5058492	

ลูกจ้าง

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง	เบอร์โทรศัพท์	หมายเหตุ
1	นายพะดล ประจงไสย	พนักงานขับรถ	083-2969517	
2	นายมนตรี รอดประชา	พนักงานขับรถ	086-7608351	
3	นายดิเรก ปานนุ้ย	พนักงานขับรถ	083-6158423	

5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Flowchart)

รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ตาม Flowchart กระบวนการจัดการข้อร้องเรียนการล่วงละเมิดพระธรรมวินัย มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เจ้าหน้าที่ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนารับคำร้อง/ข้อร้องเรียนและตรวจสอบหลักฐานว่า มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และหากเอกสารไม่เพียงพอหรือไม่ครบถ้วนก็ประสานขอเอกสารเพิ่มเติม

- มาตรฐานคุณภาพงาน :

1. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานให้ชัดเจน ป้องกันการผิดพลาด
2. ใช้เวลาดำเนินการ 2 วัน

ขั้นตอนที่ 2 เจ้าหน้าที่ วิเคราะห์คำร้อง/ข้อร้องเรียน สรุปนำถวายเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ที่เกี่ยวข้องทราบและดำเนินการตามความเหมาะสม

- มาตรฐานคุณภาพงาน :

1. เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองดูแลพระภิกษุในสังกัดตามพระธรรมวินัย
2. ใช้เวลาดำเนินการ 3 วัน

ขั้นตอนที่ 3 เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์พิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหา/ข้อร้องเรียนแล้วแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบและดำเนินการ

- มาตรฐานคุณภาพงาน :

1. เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์พิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหา/ข้อร้องเรียน ดำเนินการตามพระวินัย และแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง
2. ใช้เวลาดำเนินการ 5 วัน

ขั้นตอนที่ 4 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติติดตามผลการดำเนินงาน

-มาตรฐานคุณภาพงาน :

1. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติติดตามผลการพิจารณาและผลการดำเนินงานเพื่อแจ้งผู้ร้องเรียนทราบและการสถิติ
2. ใช้เวลาดำเนินการ 3 วัน

ขั้นตอนที่ 5 แจ้างผลการดำเนินงานให้ผู้ร้องเรียนทราบ

- มาตรฐานคุณภาพงาน :

1. มีการแจ้งผลการดำเนินงานให้ผู้ร้องเรียนทราบตามระยะเวลาที่เหมาะสม
2. ใช้เวลาดำเนินการ 2 วัน

6. เอกสารอ้างอิง

คู่มือการปฏิบัติงานการจัดการข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย เอกสารอ้างอิง เพื่อให้การปฏิบัติงานถูกต้องสมบูรณ์ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535
2. กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2521) ว่าด้วยการลงนิคหกรรม
3. กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 14 (พ.ศ.2535) ว่าด้วยจำนวนและเขตการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค และกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 22 (พ.ศ.2539) แก้ไขเพิ่มเติม กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 14 (พ.ศ.2535) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค
4. กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 17 (พ.ศ.2536) ว่าด้วยการแต่งตั้ง ถอดถอนพระอุปัชฌาย์ และกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 26 (พ.ศ.2546) แก้ไขเพิ่มเติมกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 17 (พ.ศ.2536) ว่าด้วยการแต่งตั้ง ถอดถอนพระอุปัชฌาย์
5. กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 18 (พ.ศ.2536) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกร
6. กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 21 (พ.ศ.2538) ว่าด้วยการให้พระภิกษุสะสมณเพศ
7. กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ และกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 27 (พ.ศ.2546) แก้ไขเพิ่มเติม กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์
8. กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 24 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยการแต่งตั้ง ถอดถอนพระสังฆาธิการ และกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 28 (พ.ศ.2546) แก้ไขเพิ่มเติม กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 24 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยการแต่งตั้ง ถอดถอนพระสังฆาธิการ
9. กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 25 (พ.ศ.2545) ว่าด้วยการโอนอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
10. ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการร้องทุกข์ พ.ศ.2537

11. ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ.2537
12. คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรเที่ยวเตร่ฉ้อราษฎร์ และพักค้างแรมตามบ้านเรือน พ.ศ.2521
13. คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ.2538
14. คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเรียนวิชาชีพ หรือสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกอย่างคฤหัสถ์ พ.ศ.2538
15. คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ.2539
16. คำสั่งมหาเถรสมาคม ประกาศคณะสงฆ์ เรื่องในกรณีต่าง ๆ
17. มติสังฆมนตรี และมติมหาเถรสมาคม เรื่องในกรณีต่าง ๆ

7. แบบฟอร์มที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

การจัดการข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย แบบฟอร์มที่ใช้ในการปฏิบัติงาน คือ

1. ตัวอย่างหนังสือร้องเรียน
2. ตัวอย่างหนังสือแจ้งผู้ร้องและหนังสือร้องเรียนทางโทรศัพท์
3. ตัวอย่างหนังสือให้ถ้อยคำ
4. ตัวอย่างหนังสือแจ้งเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์
5. ตัวอย่างหนังสือแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด
6. ตัวอย่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน
7. ตัวอย่างรายงานการสอบสวน
8. ตัวอย่างหนังสือแจ้งผู้ร้องและผู้เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างหนังสือร้องเรียน

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย.....

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

เชื้อชาติ..... สัญชาติ.....ศาสนา.....อยู่บ้านเลขที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ขอให้ถ้อยคำด้วยความสัตย์จริง โดยขอยื่นคำร้องเรียน.....

ดังมีข้อความต่อไปนี้

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ได้พบเห็นพฤติกรรมของ

.....
.....
.....

ณ สถานที่.....โดย

ได้พบเห็นพฤติกรรมเช่นนี้มาแล้ว.....

และขออ้างบุคคลที่ควรเชื่อถือได้เป็นพยานคือ.....

.....

จึงขอความกรุณาเพื่อขอให้.....

พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ.....ผู้ร้องเรียน

บันทึกข้อมูลร้องเรียนทางโทรศัพท์
ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และมอบ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้รับเรื่องร้องเรียน

...../...../.....

(นายวิชัย ธรรมเจริญ)

ผอ.สคพ.

...../...../.....

ตัวอย่างหนังสือให้ถ้อยคำ

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง ร้องเรียน.....

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
เชื้อชาติ..... สัญชาติ.....ศาสนา.....อยู่บ้านเลขที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ขอให้ถ้อยคำกับเจ้าหน้าที่ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
ด้วยความสัตย์จริง ดังมีข้อความดังต่อไปนี้

ถาม ปัจจุบันพักอยู่ที่ใด และประกอบอาชีพใดบ้าง ?

ตอบ

ถาม จะร้องเรียนหรือร้องทุกข์เรื่องใดบ้าง

ตอบ

ถาม ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอย่างไร ?

ตอบ

ถาม ทราบแล้วได้ดำเนินการประสานไปแล้วอย่างไรบ้างกับคณะสงฆ์

ตอบ

ถาม การมาร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา มีเอกสารใดนำ
เพื่อประกอบการพิจารณาหรือไม่ ?

ตอบ

ถาม มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกร้องเรียนหรือไม่ ?

ตอบ

ข้อความดังกล่าวข้างต้น ขอรับรองว่าเป็นความสัตย์จริงทุกประการ จึงขอลงลายมือชื่อไว้
เป็นหลักฐาน และขอให้เจ้าหน้าที่ส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา ได้ประสานงานกับคณะสงฆ์ และ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้ให้ถ้อยคำ

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

ตัวอย่างหนังสือแจ้งเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์

ครุฑ

ที่ พศ 0006/

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

อำเภอพุทธมณฑล

จังหวัดนครปฐม 73170

ตุลาคม 2553

เรื่อง

นมัสการ.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย.....

ด้วย(นาย.....ผู้ใช้นามว่า) ได้มีหนังสือถึงสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อขอให้ตรวจสอบซึ่งหนังสือร้องเรียนมีข้อความที่เกี่ยวข้องกับเจ้าอาวาสวัด
.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ซึ่งการร้องเรียนกล่าวโทษดังกล่าวส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าอาวาสวัดโดยตรง ความ
ละเอียดปรากฏตามสำเนาเอกสารที่แนบถวายมาพร้อมนี้

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้บังเกิดผลดีแก่การคณะสงฆ์
และการพระศาสนา จึงขอถวายเรื่องให้เจ้าคณะ.....พิจารณาตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดกรุณาแจ้งให้สำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาติทราบ จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

โทร. 0 2441 4547

โทรสาร 0 2441 4547

ตัวอย่างหนังสือแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

ครุฑ

ที่ พศ 0006/

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

อำเภอพุทธมณฑล

จังหวัดนครปฐม 73170

ตุลาคม 2553

เรื่อง

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย.....

ด้วย(นาย.....ผู้ใช้นามว่า) ได้มีหนังสือแจ้งสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อขอให้ตรวจสอบซึ่งหนังสือร้องเรียนมีข้อความที่เกี่ยวข้องกับเจ้าอาวาสวัด
.....อำเภอ.....จังหวัด.....
การร้องเรียนกล่าวโทษดังกล่าวส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าอาวาสวัดโดยตรง
ความละเอียดปรากฏตามสำเนาเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้บังเกิดผลดีแก่การคณะสงฆ์
และการพระศาสนา จึงขอมอบเรื่องให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด.....ประสานกับ
คณะสงฆ์จังหวัด.....ตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดกรุณาแจ้งให้สำนักงานพระพุทธศาสนา-
แห่งชาติทราบ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

โทร. 0 2441 4547

โทรสาร 0 2441 4547

ตัวอย่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ/สอบสวน

ตราธรรมจักร

คำสั่ง.....(ออกชื่อวัด หรือตำแหน่งเจ้าคณะ)

ที่...../..... (ปีที่ออกคำสั่ง)

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ/สอบสวน

ด้วยพระ.....ฉายา.....ตำแหน่ง.....

วัด..... ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....มีกรณี.....

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ..... แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ.๒๕๑๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ จึงแต่งตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำการตรวจสอบเรื่องนี้ ประกอบด้วย

๑. พระ.....ตำแหน่ง.....เป็นประธานกรรมการ

๒. พระ.....ตำแหน่ง.....เป็นกรรมการ

๓. พระ.....ตำแหน่ง.....เป็นกรรมการ

๔. พระ.....ตำแหน่ง.....เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง แล้วรายงานผลการตรวจสอบเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

สั่ง ณ วันที่..... เดือน พ.ศ.

(.....)

เจ้าคณะ.....

หมายเหตุ : (๑) ถ้าเจ้าอาวาสสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้อาศัยอำนาจตามความ
ในมาตรา ๓๗ และ ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
(๒) ถ้าเป็นเจ้าคณะชั้นใดชั้นหนึ่งสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้อาศัยอำนาจ
ในกฎหมายธรรมนูญคณะสงฆ์ ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ว่าด้วยระเบียบการปกครอง
คณะสงฆ์ ดังนี้

ก. เจ้าคณะภาค	อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๐
ข. เจ้าคณะจังหวัด	อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๕
ค. เจ้าคณะอำเภอ	อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๐
ฅ. เจ้าคณะตำบล	อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๕

๒. แจ้งคำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนให้กรรมการทุกรูปทราบ
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนนั้น จะส่งต้นฉบับคำสั่ง หรือสำเนาคำสั่งไปให้
กรรมการลงชื่อรับทราบก็ได้

๓. ส่งเรื่องกล่าวหาไปให้ประธานกรรมการ

เรื่องที่กล่าวหา นั้น อาจเป็นเรื่องที่มีผู้ร้องเรียนขึ้นมา หรือบัตรสนเท่ห์ หรือบันทึกของ
ผู้บังคับบัญชาที่ทราบพฤติการณ์นั้นส่งมาให้ก็ได้ หรือมีผู้ร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ หรือกล่าวหา ก็ได้

ส่วนการแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในการออกหนังสือเรียก

ตัวอย่างรายงานการสอบสวน

ตราธรรมจักร

รายงานการสอบสวน

เรื่อง

เสนอ

ตามคำที่...../๒๕.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ตั้งให้กระผม ผู้มีนามข้างท้ายนี้เป็นกรรมการสอบสวนเรื่อง.....

คณะกรรมการสอบสวนได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้ว ข้อเท็จจริงได้ความดังต่อไปนี้

(ข้อเท็จจริงนั้น ให้กล่าวถึงคำผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา พยานหลักฐานทุกปาก ส่วนความเห็นนั้นให้อ้างเหตุผล พระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบมหาเถรสมาคม และประกาศทางคณะสงฆ์ เป็นต้นประกอบด้วย)

คณะกรรมการสอบสวนได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า.....

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ

ลงชื่อ.....กรรมการ

ลงชื่อ.....กรรมการ

ลงชื่อ.....เลขานุการคณะกรรมการ

ตัวอย่างหนังสือแจ้งผู้ร้องทราบ

ครุฑ

ที่ พศ 0006/

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

อำเภอพุทธมณฑล

จังหวัดนครปฐม 73170

ตุลาคม 2553

เรื่อง

เรียน

อ้างถึง หนังสือของท่าน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติตรวจสอบข้อเท็จจริง
กรณีการร้องเรียนกล่าวโทษเจ้าอาวาสวัด.....อำเภอ.....
จังหวัด..... ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอเรียนว่า ได้ถวายเรื่องไปยังให้เจ้าคณะจังหวัด
.....พิจารณาดำเนินการแล้ว พอสรุปผลได้ว่า.....

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

โทร. 0 2441 4547

โทรสาร 0 2441 4547

8. เอกสารบันทึก

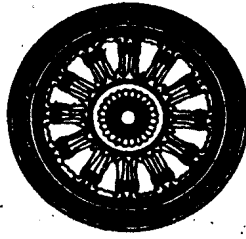
ชื่อเอกสาร	ผู้รับผิดชอบ	สถานที่จัดเก็บ	ระยะเวลา	วิธีการจัดเก็บ
เรื่องร้องเรียนการ ละเมิดพระวินัย	นักวิชาการศาสนา ชำนาญการ	ตู้เก็บเอกสารของ ส่วนคุ้มครอง พระพุทธศาสนา		เรียงตามวันที่ยื่น หนังสือ

อนึ่ง การจัดการข้อร้องเรียนที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา กรณีมีการร้องเรียนพฤติกรรมไม่เหมาะสมของพระภิกษุสามเณร เป็นต้นว่า บิณฑบาตขาดความสำรวม การเรียไร การปกกอดตามย่านชุมชน การพักค้างแรมตามบ้านเรือน เสพยาเสพติด เล่นการพนัน สามารถประสานเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ดำเนินการได้ภายใน 15 วัน ตามที่ปรากฏในขั้นตอนการปฏิบัติงานดังกล่าว

ส่วนกรณีการร้องเรียนพระภิกษุสามเณรล่วงละเมิดพระธรรมวินัยร้ายแรง อาทิ การเสพเมถุน การลักทรัพย์ การฆ่ามนุษย์ และการอวดอุตริมนุชยธรรม กรณีดังกล่าวอาจจะต้องใช้เวลาการดำเนินการพอสมควร ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจของเจ้าคณะผู้ปกครองจะพิจารณา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีหน้าที่ประสานเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ให้ดำเนินการ เพื่อแจ้งให้ผู้ร้องทราบต่อไป

ภาคผนวก

คำสั่งมหาเถรสมาคม
เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง
พ.ศ. ๒๕๓๘*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงออกคำสั่งไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระสงฆ์เกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๗

ข้อ ๔ ห้ามพระภิกษุสามเณรเข้าไปในที่ชุมนุม หรือในบริเวณสภาเทศบาล หรือสภาการเมืองอื่นใด หรือในที่ชุมนุมทางการเมือง ไม่ว่ากรณีใดๆ

ข้อ ๕ ห้ามพระภิกษุสามเณรทำการใด ๆ อันเป็นการสนับสนุนช่วยเหลือโดยตรง หรือโดยอ้อมแก่การหาเสียง เพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสภาเทศบาล หรือสภาการเมืองอื่นใดแก่บุคคลหรือคณะบุคคลใดๆ

ข้อ ๖ ห้ามพระภิกษุสามเณรร่วมชุมนุมในการเรียกร้องสิทธิของบุคคลหรือคณะบุคคลใดๆ

ข้อ ๗ ห้ามพระภิกษุสามเณรร่วมอภิปราย หรือบรรยายเรื่องเกี่ยวกับการเมืองซึ่งจัดตั้งขึ้นทั้งในวัดและนอกวัด

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๓ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๘

ข้อ ๘ ให้พระสังฆาธิการตั้งแต่ชั้นเจ้าอาวาสขึ้นไป ผู้มีอำนาจหน้าที่ในทางปกครองชี้แจงแนะนำผู้อยู่ในปกครองของตนให้ทราบคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ และกวดขันอย่าให้มีการฝ่าฝืนละเมิด

ข้อ ๙ พระภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนละเมิดคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้พระสังฆาธิการผู้ปกครองใกล้ชิดดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน

ถ้าความผิดเกิดขึ้นนอกเขตสังกัด ให้เจ้าคณะเจ้าของเขตที่ความผิดเกิดขึ้นว่ากล่าวตักเตือนแล้วแจ้งให้พระสังฆาธิการผู้ปกครองใกล้ชิดดำเนินการ

ข้อ ๑๐ ให้พระสังฆาธิการผู้มีอำนาจหน้าที่ในทางปกครองทุกชั้นปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้โดยเคร่งครัด

สั่ง ณ วันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘

สมเด็จพระญาณสังวร

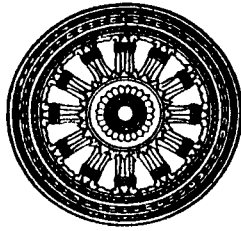
(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้คำสั่งมหาเถรสมาคม ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘ เนื่องจากมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจมหาเถรสมาคมตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ หรือออกคำสั่งของมหาเถรสมาคม ได้ถูกยกเลิกและได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวใหม่ เป็นมาตรา ๑๔ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

๒ โดยที่พระภิกษุสงฆ์ได้นามว่าสมณะแปลว่า ผู้สงบ ได้นามว่า บรรพชิต แปลว่า ผู้เว้นกิจกรรมอันเศร้าหมอง มีโทษสมควรเป็นผู้สังวรระวังการกระทำของตนให้เป็นไปแต่ในทางสงบปราศจากโทษทั้งแก่ตนทั้งแก่หมู่คณะ ด้วยเหตุนี้พระบรมศาสดาจึงทรงบัญญัติสิกขาบท ห้ามพระภิกษุสงฆ์มิให้ประพฤตินอกทางของสมณะบรรพชิต ทรงปรับโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนละเมิดในการที่บ้านเมืองมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเข้าเป็นสมาชิกแห่งสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นธุรกิจฝ่ายบ้านเมืองเป็นหน้าที่ของฆราวาสผู้มีสิทธิตามกฎหมาย โดยเฉพาะมิใช่หน้าที่ของพระภิกษุสามเณรผู้อยู่นอกเหนือการเมือง ไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แม้ผู้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว หากบวชเป็นพระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนา ก็ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาผู้แทนราษฎรทันที ข้อนี้แสดงว่าความเป็นพระภิกษุสามเณร

คำสั่งมหาเถรสมาคม

เรื่อง ควบคุมการเรียไร

พ.ศ. ๒๕๓๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๓๙”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๒๗

ข้อ ๔ ในคำสั่งนี้ การเรียไร หมายถึง การขอรวมตลอดถึงการซื้อขายแลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยอ้อม ว่ามิใช่เป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการตามธรรมดา และให้มีความหมายถึง การออกเรียไรการแจกของฎีกา การบอกบุญบารมีโดยสาร การกันรถโดยสาร การใช้นานพาหนะบรรทุกุลกนิมิต พระพุทธรูปประพรมน้ำพระพุทธรูป การตั้งองค์กุญแจผ้าป่าตามสถานที่ต่างๆ การบอกบุญโดยใช้บาตรจำลอง กระบอกไม้ไผ่ กระบองผ้าป่า การโฆษณาบอกบุญทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ทางสถานีโทรทัศน์ หรือทางสื่อมวลชนอื่นๆ เพื่อรวบรวมทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ข้อ ๕ ห้ามมิให้วัดหรือพระภิกษุสามเณรทำการเรียไร หรือมอบหมายหรือยินยอมให้ผู้อื่นทำการเรียไร ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม เพื่อประโยชน์แก่วัดหรือพระศาสนา หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นใดแก่ตนหรือผู้อื่นเว้นแต่ในกรณีที่กำหนดไว้ในคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีการนำเพณุกุศลในวัด ซึ่งเป็นงานประจำปี หรืองานพิเศษถ้าจะมีการเรียไร การโฆษณาเรียไร และการรับเงิน หรือทรัพย์สินจากการเรียไรให้กระทำได้เฉพาะภายในบริเวณวัด ห้ามมิให้กระทำนอกบริเวณวัด

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการควบคุมการเรียไร ๒ คณะ

(๑) คณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนกลาง ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามมติมหาเถรสมาคม มีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๕ ไม่เกิน ๙ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑.๑) อนุมัติและควบคุมการเรียไรทั่วประเทศ

(๑.๒) อนุมัติและควบคุมการเรียไร ทางสถานีวิทยุ ทางโทรทัศน์ และทางสื่อมวลชนอื่นๆ

(๑.๓) เพิกถอนการเรียไรทุกประเภทที่ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่เหมาะสม

(๑.๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการเรียไรตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

(๒) คณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนจังหวัด ซึ่งเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดแต่งตั้งมีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๕ ไม่เกิน ๙ โดยมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นประธานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๒.๑) อนุมัติและควบคุมการเรียไรภายในจังหวัด

(๒.๒) อนุมัติและควบคุมการเรียไรของจังหวัดอื่นที่มาขอเรียไรในจังหวัดที่รับผิดชอบ

(๒.๓) เพิกถอนการเรียไรภายในจังหวัดที่ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่เหมาะสม

(๒.๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการเรียไรที่คณะกรรมการเรียไรส่วนกลางหรือมหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ ๘ ถ้ามีกรณีจำเป็นจะต้องทำการเรียไรนอกบริเวณวัด เพื่อก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุใดถาวรวัตถุนั้นต้องได้มีการก่อสร้าง หรือปฏิสังขรณ์ไว้แล้วไม่น้อยกว่าครึ่งของงานก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ทั้งหมด และให้เจ้าอาวาสปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ให้รายงานขออนุมัติการเรียไร

(๑.๑) ในกรณีการเรียไรภายในจังหวัด เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัด เมื่อเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัดเห็นชอบแล้วให้เสนอไปยังคณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนจังหวัดพิจารณาโดยผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัด

ในกรณีที่มีความประสงค์จะทำการเรียไรข้ามจังหวัดเมื่อได้รับอนุมัติให้ทำการเรียไรภายในจังหวัดแล้ว ให้ทำเรื่องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของจังหวัดที่จะข้ามไปเรียไร โดยผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัด

(๑.๒) ในกรณีการเรียไรทั่วประเทศ เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัด เมื่อเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัดพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้เสนอไปยังคณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนกลาง เพื่อพิจารณาโดยผ่านสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ในรายงานขออนุมัติทำการเรียไรตามความใน (๑.๑) และ (๑.๒) ให้แสดงรายการก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ จำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่จะทำการเรียไร กำหนดเวลาทำการเรียไรและข้อความที่จะโฆษณาเรียไร

(๒) เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามข้อ ๗ (๑) หรือข้อ ๗ (๒) แล้ว จึงให้จัดการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรต่อไป

(๓) ในกรณีได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรแล้ว ห้ามพระภิกษุสามเณรออกทำการเรียไรด้วยตนเอง และต้องปฏิบัติให้ชอบด้วยวิธีการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุมการเรียไรทุกประการ

(๔) เมื่อครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ทำการเรียไรแล้วให้รายงานยอดรายรับรายจ่าย เงินและทรัพย์สินในการเรียไรเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ จนถึงคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามข้อ ๗ (๑) หรือ ข้อ ๗ (๒) ที่อนุญาต ผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดหรือสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมแล้วแต่กรณี เมื่อได้ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินไปในการก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุนั้นเสร็จแล้ว ก็ให้รายงานตามลำดับดังกล่าวข้างต้น

ข้อ ๘ พระภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนคำสั่งมหาเถรสมาคม

(๑) ถ้ามิได้เป็นพระสังฆาธิการ

(๑.๑) เมื่อเจ้าอาวาสเจ้าสังกัดได้ทราบความผิดนั้นแล้วให้จัดการให้พระภิกษุสามเณรรูปนั้นออกไปเสียจากวัด หากไม่ยอมออก เป็นการขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ให้ขออารักขาจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง และให้บันทึกเหตุที่ให้ออกนั้นในหนังสือสุทธิด้วย หรือ

(๑.๒) เมื่อเจ้าคณะในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้นได้ทราบความผิดนั้นแล้ว ถ้าผู้ฝ่าฝืนมีสังกัดอยู่ในจังหวัดเดียวกันให้แจ้งแก่เจ้าอาวาสผ่านเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดแต่ถ้ามีสังกัดอยู่ต่างจังหวัดให้แจ้งแก่เจ้าอาวาสผ่านเจ้าสังกัดเพื่อดำเนินการตามความใน (๑.๑)

(๒) ถ้าเป็นพระสังฆาธิการ ให้เจ้าคณะเจ้าสังกัดพิจารณาลงโทษฐานละเมิดจรรยาพระสังฆาธิการตามควรแก่กรณี แต่ถ้าพระสังฆาธิการได้กระทำผิดในเขตจังหวัดที่ตนมิได้สังกัดอยู่ ให้เจ้าคณะในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้นแจ้งแก่เจ้าคณะสังกัดของผู้กระทำผิดเพื่อดำเนินการดังนี้

(๒.๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งแก่เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

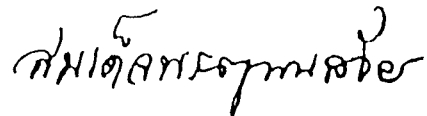
(๒.๒) ในจังหวัดอื่น ให้แจ้งแก่เจ้าคณะจังหวัดหรือเจ้าคณะภาคแล้วแต่จะเห็นสมควร

(๒.๓) ถ้าปรากฏว่าความผิดตามกรณี (๑) หรือ (๒) เป็นความผิดอาญาด้วย ย่อมจะมีโทษตามกฎหมายอีกต่างหากจากโทษที่ได้รับจากเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะเจ้าสังกัด

ข้อ ๑๐ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ มิให้ใช้บังคับแก่การเรียไร ดังต่อไปนี้

- (๑) การเรียไรในทางการคณะสงฆ์ หรือ
- (๒) การเรียไรที่มหาเถรสมาคมอนุมัติเฉพาะเรื่อง

สั่ง ณ วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๙

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

**แบบสอบถามความคิดเห็นต่อช่องทางการแจ้งเบาะแส/ข้อร้องเรียน
ที่มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา**

คำชี้แจง แบบสำรวจความคิดเห็นต่อช่องทางการแจ้งเบาะแส/ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดทำขึ้นเพื่อทราบช่องทางการแจ้งเบาะแส/ข้อร้องเรียน และจักได้นำปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน จึงขอความร่วมมือกรุณาทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่าง ☐ ที่กำหนดตามความเป็นจริง

1. ท่านคิดว่า เมื่อพบเห็นการล่วงละเมิดต่อพระพุทธศาสนา ท่านจะแจ้งเบาะแส/ข้อร้องเรียนต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหรือไม่
☐ แจ้ง ☐ ไม่
2. ท่านเคยแจ้งเบาะแส/ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหรือไม่
☐ เคย ☐ ไม่
ถ้าเคย ทาง.....
3. จากข้อ 2 ถ้าเคยแจ้งเบาะแส/ข้อร้องเรียนแล้ว ได้รับการตอบสนองภายในเวลา
☐ 15 วัน ☐ มากกว่า 15 วัน ☐ อื่น ๆ.....
๔. ท่านคิดว่าช่องทางใดสะดวกในการแจ้งเบาะแส/ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
☐ ตู้ ปณ.444 ☐ เว็บไซต์ของหน่วยงาน ☐ โทรศัพท์ - โทรสาร
☐ หนังสือ ☐ มาด้วยตนเอง ☐ อื่น ๆ.....
5. ท่านทราบช่องทางการแจ้งเบาะแส/ข้อร้องเรียนทางพระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนา-แห่งชาติทางใด
☐ เว็บไซต์ของหน่วยงาน ☐ หนังสือ ☐ ประชุม/สัมมนา
☐ อื่น ๆ.....
6. ท่านคิดว่าสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรปรับปรุง/เพิ่มเติมช่องทางการแจ้งเบาะแส/ข้อร้องเรียนทางใด.....
.....
7. ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....
.....

เมื่อท่านกรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้ว โปรดส่งส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
โทร. 0 2441 4547 โทรสาร 0 24414548

ขอขอบคุณในความร่วมมือ